

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«_3_» ___09___ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри

доц. О.П. Кваша / /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ»»**

Розробник: О. П. Кваша, канд. політ. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) «Політологія»	Обов'язкова	
6.5				
Загальна кількість годин				
195				
Модулів – 2		Професійна кваліфікація: бакалавр політології	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2			1	
Індивідуальне науково-дослідне завдання			Семестр	
_____ (назва)			2	
Тижневих годин для <u>денної</u> форми навчання: аудиторних 4 / самостійної роботи студента 7 /		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	36/4	
			Практичні/Лабораторні	
			36/4	/
			Самостійна робота	
			123/187	
			Вид контролю	
		іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 72/123, заочної 8/187

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 Політологи – спеціалісти нової генерації, що покликані надавати компетентну політологічну, інформаційно-аналітичну, консультативну, просвітницьку та іншу допомогу установам і організаціям та широким верствам населення; забезпечувати гуманізацію соціокультурного середовища, підвищувати ефективність процесу соціалізації, формувати політичну свідомість і політичну культуру українського суспільства.

Загальна теорія політики покликана сприяти подоланню стереотипних уявлень про політику як арену боротьби, протистояння, виникнення конфліктів й утвердженню в суспільній свідомості її розуміння як засобу інтегрування інтересів соціальних суб'єктів, досягнення громадянського миру, соціальної та національної злагоди, консенсусу.

Вивчення курсу «Загальна теорія політики» формує у студентів систему логічно завершених базових знань про політику, адекватних їм умінь та навичок.

2.2 **Мета дисципліни** – формування знань про політику, політичну владу, політичну систему та її взаємодію з іншими системами, політичні процеси, оволодіння студентами основними категоріями та теоретичними підходами сучасної політичної науки, а також створити підґрунтя для вивчення конкретних політологічних дисциплін та спецкурсів.

2.3 **Завдання дисципліни:**

- визначати специфіку політики як сфери суспільного життя;
- сформувані у студентів розуміння понятійно-категоріального апарату та методології політичної науки;
- вирізняти теоретичні і прикладні, аксіологічні та інструментальні компоненти політичного знання, а також інструментальні та поза інституційні аспекти політики, раціональне та нераціональне в ній;
- навчити студентів характеризувати основні різновиди політичних систем та політичних режимів;
- допомогти оволодіти колом проблем, що відносяться до людського виміру політики, специфіки політичної соціалізації особистості;
- показати студентам «світ політичного» загалом в його співвідношенні з громадянським суспільством;
- навчити застосовувати на практиці теоретичні положення даного курсу.

2.4 **Мова викладання:** українська

2.5 **Міждисциплінарні зв'язки:** Зміст навчальної дисципліни ґрунтується на основі засвоєння таких навчальних дисциплін, як «Історія зарубіжних політичних вчень», «Філософія»

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Загальна теорія політики» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки (ІК);
- знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК01);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК03);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. (ЗК07);
- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК01);
- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки (СК02);
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах (СК03);
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності (СК04);
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК05).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності (РН01);
- вміти критично мислити у сфері професійної діяльності (РН03);
- розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення (РН07);
- вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (РН08);
- вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах (РН10).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Загальна теорія політики», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформувати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння об'єкту та предмету політології; функції, що їх виконує в суспільстві політична наука та методи, які використовують ця наука для вивчення політичних процесів, здатний продемонструвати знання і розуміння основних історичних етапів розвитку політичної думки в світі та в Україні, специфіку політичної влади та механізми її формування і реалізації через політичні режими та політичну систему суспільства, продемонструвати знання і розуміння найважливіших політологічних понять і категорій.

в афективній сфері:

здобувач здатний критично осмислювати матеріал; аргументувати власну позицію й оцінити аргументованість вимог та дискутувати у професійному середовищі, здобувач здатний співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, ініціювати і брати участь у дискусії, розділяти цінності колективної та наукової етики, аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні і соціальні події,

явища з використанням наявних засобів інформації, орієнтуватися в суспільно-політичній ситуації, давати правильну оцінку окремих фактів, їх сукупності в конкретних політичних умовах, розв'язувати політичні проблеми, тлумачити суспільно-політичні процеси і явища.

у психомоторній сфері:

здобувач здатний застосувати на практиці наявні політичні концепції, здатний виводити можливі наслідки з наявних політичних засад, вміти практично застосувати свої знання про політику та логічно викласти свої міркування, вміти швидко оцінити політичну ситуацію та запропонувати свій аналіз цієї ситуації, здатний брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості, здатний презентувати результати проведених політологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів, мати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, здатний самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу, здійснювати аналіз та інтерпретацію гуманітарного тексту.

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль I. Теорія політичної влади і політичної системи

Тема 1. Політичне життя і політична наука

Походження і сутність політичного життя. Політичне як соціально-історичне явище. Політичне і політика, різноманітність визначень політики. Предмет, методи і категорії політичної науки. Об'єкт і предмет політичного дослідження. Загальна теорія політики – наука про сутність політичного життя, закономірності політики та політичної діяльності, розвиток політичного процесу. Основні категорії і поняття науки про політику, їх специфіка. Суб'єкти та об'єкти політики, її функції. Рівні політики: мегарівень, макрорівень, мікрорівень. Різноманітність методів та дослідницьких засобів для вивчення політики. Взаємодія теорії політики з іншими суспільними і гуманітарними науками. Логіка, структура і завдання курсу. Функції загальної теорії політики.

Тема 2. Політична влада та механізми її здійснення.

Влада як явище суспільного життя. Привабливість влади. Суб'єкт і об'єкт влади, їх відносність і мінливість. Види влади: економічна, політична, соціальна, духовно-інформаційна, сімейна та ін. Політична влада і її генеза. Особливості політичної влади. Державна влада як вища форма політичної влади, її специфіка. Основні компоненти політичної влади: суб'єкт, об'єкт, ресурси і процес володарювання. Утилітарні, примусові, нормативні, інформаційні і демографічні ресурси влади. Основні функції політичної влади. Легітимність влади. Співвідношення понять «легальність» і «легітимність». Типи легітимності влади. Ефективність влади. Легітимність і ефективність влади - два найважливіші чинники її стабільності. Особливості функціонування політичної влади в Україні.

Тема 3. Політичні еліти і політичне лідерство.

Сутність політичного елітизму та генеза цього поняття. Класичні теорії еліт (В.Парето, Г.Моска, Р.Міхельс). Сучасні концепції еліт: макіавеллістська школа, ціннісні теорії, функціональні теорії еліт, ліволіберальні концепції еліт, теорії демократичного елітизму. Чинники існування еліт та їх типологія. Системи рекрутування еліт. Політична еліта в структурах влади. Шляхи формування політичних еліт. Політична еліта і правлячий клас. Складнощі та шляхи становлення сучасної еліти в Україні. Лідерство як феномен політичного життя. Функціональне призначення лідера. Типи політичного лідера. Ідеї лідерства в історії. Об'єктивні і суб'єктивні сторони лідерства. Основні концепції політичного лідерства. Політичне лідерство в сучасній Україні.

Тема 4. Політична опозиція.

Історичні традиції та сучасні підходи до розуміння політичної опозиції. Ключові проблеми дослідження опозиції. Цілі опозиції. Стратегії опозиції. Опозиція як необхідний та невід'ємний компонент держави та суспільства. Типи і форми політичної опозиції. Підходи до класифікації політичної опозиції в сучасній політичній науці. Функції політичної опозиції в умовах процесів

політичної трансформації. Роль опозиції в сучасному демократичному суспільстві. Взаємодія політичної влади і опозиції. Принципи формування та діяльності опозиції. Опозиція як індикатор демократичного суспільства і правової держави.

Тема 5. Поняття і структура політичної системи, основні типології політичних систем.

Поняття політичної системи. Політична система і середовище. Політична система як механізм влади. Структура політичної системи. Інституційна підсистема політичної системи. Політичні інститути та їх види. Структура політичної системи. Функції політичної системи та закономірності її розвитку. Загальні підходи та характеристики типологій політичних систем. Критерії виокремлення основних типів політичних систем. Політичний режим як механізм функціонування політичної системи суспільства. Поняття політичного режиму: його сутність та основні компоненти. Основні типи політичних режимів сучасності: тоталітарні, авторитарні, демократичні. Динаміка політичних режимів. Особливості політичної системи України.

Тема 6. Держава як основний інститут політичної системи

Держава як основний інститут політичної системи суспільства. Широке і вузьке значення терміну «державна». Теорії виникнення держави: патріархальна теорія, суспільного договору, теорія підкорення, психологічна теорія, марксистська теорія. Місце людини у державі. Форми правління: абсолютна монархія, конституційна монархія, дуалістична монархія. Республіки: президентська, парламентська, змішана. Унітарні, федеративні та конфедеративні держави. Типи держави: правова, соціальна, демократична. Державна влада й органи управління державою. Принцип розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову. Конституція – головний закон держави. Система державної влади в Україні.

Змістовний модуль II. Політична організація суспільства і політичний процес.

Тема 7. Політичні партії та партійні системи. Виборчі системи.

Громадське об'єднання як суб'єкт політичної діяльності. Соціальна природа виникнення громадських об'єднань. Виникнення і розвиток громадсько-політичних організацій, рухів. Партія як інститут політичної системи. Виникнення та еволюція політичних партій. Типи і структура політичних партій. Соціальна база політичних партій. Організаційна будова партій. Місце партій у політичному житті суспільства. Партійна система. Основні типи партійних систем. Партійна система України. Проблеми й етапи становлення багатопартійності в незалежній Україні. Основні сучасні українські партії. Ставлення партій України до основних політичних проблем. Типи виборчих систем. Принципи виборчого права та демократичної організації виборів.

Тема 8. Громадянське суспільство.

Громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього. Ознаки громадянського суспільства. Функції та атрибути громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 80-х – 90-х років. Перші громадські (неформальні) організації в Україні. Розвиток громадянського суспільства в незалежній Україні. Проблеми інституціоналізації громадянського суспільства в Україні.

Тема 9. Політичні ідеології.

Сутність, структура та функції політичної ідеології. Рівні функціонування політичної ідеології. Джерела ідеологічних течій. Ідеологія і наука. Ідеологічні течії у сучасному світі: лібералізм, консерватизм, соціал-демократизм, фашизм, комунізм тощо. Криза марксистської ідеології, політики і практики. Сучасні інтерпретації суспільного розвитку. Політична ідеологія в житті сучасної України. Націоналізм у світовій та вітчизняній практиці. Націоналізм як одна із підвалин самовираження народу, знаряддя політичної боротьби за право на вільне існування.

Тема 10. Політична культура і політична соціалізація.

Поняття політичної культури суспільства. Політична культура в контексті людської культури. Основні характеристики політичної культури. Структура політичної культури.

Матеріальні і духовні компоненти політичної культури. Політична культура як спосіб і якість політичної діяльності. Субкультури та політична культура. Типи політичної культури. Класифікація політичних культур. Г. Алмонд і С. Верба про розподіл політичних культур на патріархальні, підданські та активістські. Марксистський підхід до типології політичних культур. Особливості політичних культур західного і східного типів. Особливості української політичної культури. Політична соціалізація, її функції, сутність і етапи. Основні типи політичної соціалізації.

Тема 11. Політичний процес.

Поняття політичного процесу. Сутність та структура політичного процесу. Політичний процес як вираження системи політико-владних відносин. Типологія політичних процесів за формою і змістом. Політична ситуація, політична криза, політична кампанія. Еволюційні та революційні процеси. Революція, реформа, повстання, бунт, заколот. Засоби масової інформації, їх вплив на політичні процеси. ЗМІ та демократія. Політична модернізація.

Тема 12. Міжнародний політичний процес

Суперечливість і єдність сучасного світу. Зростання глобальної взаємозалежності та її вплив на міжнародні відносини. Глобальний регіональний та субрегіональний рівні міжнародних відносин. Суб'єкти міжнародного політичного процесу. Національні держави і їх інтереси як стрижень міжнародної політики. Зовнішня політика держави. Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої політики. Сутність поняття «глобалізація». Глобалізація й інтеграція – об'єктивна реальність на сучасному етапі розвитку людства. Вплив глобалізації на сучасну міжнародну систему. Основні тенденції розвитку міжнародного політичного процесу. Україна в системі міжнародних політичних відносин і її місце в сучасному політичному просторі.

4.1 Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Теорія політичної влади і політичної системи						
1	Політичне життя і політична наука	14/18	2/1	2		10/17
2	Політична влада та механізми її здійснення	16/18	2/1	4		10/17
3	Політичні еліти і політичне лідерство	18/18	4	4/1		10/17
4	Політична опозиція	14/17	2	2		10/17
5	Поняття і структура політичної системи. Типології політичних систем.	18/18	4	4/1		10/17
6	Держава як основний інститут політичної системи. Модульна контрольна робота №1	16/7	4	2		10/7
Змістовий модуль 2 Політична організація суспільства і політичний процес.						
7	Політичні партії та партійні системи. Виборчі системи	18/18	4/1	4		10/17
8	Громадянське суспільство	14/18	2	2/1		10/17
9	Політичні ідеології	14/17	2	2		10/17
10	Політична культура і політична соціалізація	16/18	4/1	2		10/17
11	Політичний процес	17/18	2	4/1		11/17
12	Міжнародний політичний процес. Модульна контрольна робота № 2	20/10	4	4		12/10
Усього годин		195	36/4	36/4		123/187

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

4.2 Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
1	Політичне життя і політична наука.
2	Політична влада: сутність, форми та роль у функціонуванні суспільства.
3	Політична еліта та політична влада.
4	Політичне лідерство.
5	Політична опозиція.
6	Поняття і структура політичної системи.
7	Основні типології політичних систем.
8	Держава в політичній системі суспільства.
9	Політичні партії, партійні та виборчі системи.
10	Громадянське суспільство і держава.
11	Політика й ідеологія.
12	Політична культура.
13	Політичні процеси в сучасному світі.
14	ЗМІ в політичній системі суспільства.
15	Світова політика як предмет дослідження теорії.
16	Глобалізація та її вплив на сучасні міжнародні відносини.

4.3 Перелік індивідуальних завдань

Головною ціллю індивідуальних завдань є контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Головною метою індивідуальних завдань є самостійне опрацювання студентами додаткового матеріалу, формування власного світогляду щодо політичних процесів і явищ. Завдання студентам видаються упродовж усього триместру. Перелік додається.

Теми рефератів, презентацій.

1. Історія виникнення та розвитку політичної науки.
2. Зростання ролі та значення науки про політику для розбудови української державності.
3. Історія виникнення та розвитку політичної науки.
4. Зростання ролі та значення науки про політику для розбудови української державності.
5. В.Липинський про роль провідної верстви. «Національна аристократія».
6. Сутність «залізного закону олігархії» і специфіка його прояву в Україні.
7. Політичне лідерство в тоталітарних і демократичних державах.
8. Проблеми формування політичних лідерів в Україні.
9. Формування іміджу політичних лідерів і організацій.
10. Типи опозиції в Україні: консервативна, екстремістська, демократична.
11. Громадянська компетентність опозиції і влади.
12. Роль Конституції у визначенні політичної системи.
13. Місце громадської думки в політичній системі.
14. Типологія політичних систем Г.Алмонда.
15. Вибори як інструмент політичного маніпулювання та переходу до демократії.

16. Інформаційно-аналітичне супроводження виборчої кампанії.
17. Теорії виникнення держави.
18. Місце людини в державі.
19. Громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
20. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.
21. Відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 80-х – 90-х років.
22. Форми та методи впливу ЗМІ на політичні рішення.
23. Взаємовідносини політики, ЗМІ та влади.
24. Українське законодавство про засоби масової інформації.
25. Політичний вплив ЗМІ на громадську думку.
26. Зв'язок ЗМІ з тіншовими й олігархічними структурами
27. Політичні партії і об'єднання в Україні: історія і сучасність.
28. Історія виникнення і розвиток суспільно-політичних рухів.
29. Альтернативні рухи в сучасному суспільному житті.
30. Історія утворення і становлення політичних партій.
31. Сучасні політичні партії і проблеми їх класифікації.
32. Утворення і становлення перших українських партій.
33. Зародження і розвиток лібералізму в Україні.
34. Особливості виникнення і розвитку комуністичного руху в Україні.
35. Український націонал-комунізм.
36. Соціал-демократизм в теорії і практиці політичного життя українського суспільства.
37. Від конфронтаційної моделі політичної культури до демократичної.
38. Тоталітарна та демократична політична свідомість.
39. Основні теоретичні підходи до аналізу політичних процесів.
40. Процеси демократизації в незалежній Україні.
41. Лобіювання та тиск на владу в сучасних реаліях українського суспільства.
42. Сучасний міжнародний порядок.
43. Сутність «нового політичного мислення» у міжнародних відносинах.
44. Глобалісти проти антиглобалістів.
45. Глобалізація та інтеграції: точки дотику та взаємодії.
46. Інформаційне суспільство й глобалізація.
47. «Велика шахівниця» та «Глобальне панування чи глобальне лідерство» З.Бжезінського.
48. «Зіткнення цивілізацій» С.Хантінгтона.
49. «Кінець історії» Ф.Фукуями.
50. Трансформація влади і демократії в умовах постіндустріалізму (Елвін Тоффлер).

V МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи та підходи навчання:

- пояснювально-ілюстративні методи - здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анотування, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей;
- репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмінь у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо);
- евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках

- комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв'язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі;
- метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам'ятовування;
- метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв'язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі Moodle.
- активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, суперечки, зіткнення позицій, бізнес-симуляції ділові ігри, кейси, тренінги, пояснення, бесіди, дискусії, діалог.

VI КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

З дисципліни «Загальна теорія політики», яка завершується іспитом, поточна успішність оцінюється, виходячи зі 100 балів

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді історичних і політичних ситуацій, вміння складати порівняльні характеристики різних філософських традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки, грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи;
- вміння складати порівняльні характеристики різних філософських традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, здійснювати філософський аналіз джерел;
- вміння критично осмислювати основні ідеї як вітчизняної так і зарубіжної філософії.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VII ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; оцінювання активності участі у дискусіях
	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
	Модульна контрольна робота	<ul style="list-style-type: none"> питання до контрольної роботи
	Підсумковий контроль	<ul style="list-style-type: none"> питання до екзамену

VIII СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Загальна теорія політики», форми і терміни контролю для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та на семінарських заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових, завдань на семінарських заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	25	40	1-14
2	Індивідуальне завдання Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на семінарських заняттях, статті, роботи на	5	10	1-14

	конкурс, написання реферату, виступ з доповіддю на конференції			
3	Семінарська контрольна робота № 1 в формі тестування включає питання, що були розглянуті за темами першого модуля дисципліни.	2.5	5	8
4	Семінарська контрольна робота №2 в формі тестування включає питання, що були розглянуті за темами другого модуля дисципліни.	2.5	5	14
5	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач продемонстрував достатній рівень знань з тем першого модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни).	10	20	8
6	Модульна контрольна робота №2 (Здобувач продемонстрував достатній рівень знань з тем другого модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни).	10	20	14
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) Письмовий іспит		55	100	15
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

ІХ РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1 Основна література:

1. Авксентьева Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. 576 с.
2. Аляев Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляев. Вид. 2-ге. Полтава: АСМІ, 2011. 312 с.
3. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. вид. / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк, С.І. Віднянський, Є.І. Головаха, В.М. Горобець ; Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. К.: Ніка-Центр, 2008. 988 с.
4. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009. 496 с.
5. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007. 309 с.
6. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. 226 с.
7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. 307 с.
8. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. 263 с.
9. Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Краматорськ: ДДМА, 2005. 216 с.
10. Дубінін В.В. Роль інтересів народу в становленні та розвитку політичної системи суспільства: Монографія.- Краматорськ: ДДМА, 2006. 260 с.

11. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). Х. : Каравела, 2002. 216 с.
12. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. К.: КНЕУ, 2011. 348 с.
13. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
14. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одиссей, 2008. 272 с.
15. Погорель, Д.Е. Политология: кредитно-модульный курс : хрестоматия / Д.Е. Погорель. 4-е изд., испр. и доп. Харьков : Олант, 2007. 552 с
16. Політологія : підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Гобатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 528 с.
17. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуриза. К. : Альтепрес, 2002. 612 с.
18. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.
19. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник / П.П. Шляхтун. – 3-тє вид., стер. – К. : Либідь, 2005. – 576 с.

9.2 Допоміжна література:

1. Абетка української політики: Довідник. – К., 2001.
2. Тихомирова Є.Б. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія. К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
3. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. 520 с.
4. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю.Р. Шведа. – Л.: Тріада плюс, 2004. – 523 с.
5. Юрій, М.Ф. Основи політології : навч. Посібник / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2003. – 340 с.

8.3 Інтернет-ресурси:

1. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: Навч. посіб. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-26.html%20%20%20>.
2. Юрій Ф.М. Політологія. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html%20%20>.
3. http://www.znannia.com.ua/index.php?page=shop.browse&category_id=13&option=com_virtuemart&Itemid=1
4. http://www.djerele.com/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=12&id=123&Itemid=251
5. <http://www.niss.gov.ua>